

Mirna Ligthart

handboek stads reporters

Films voor en door senioren die bijdragen aan een sociale, gezonde en groene stad

stads
reporters

INHOUDSOPGAVE

	pagina		pagina
Voorwoord	6	4. Fase 1: Wat is het probleem dat je wil oplossen?	34
1. Werkboek Stadsreporters	8	4.1 Vier substappen	
1.1 Aanleiding		Stap 1: Er is een probleem, wat is het probleem? (Empathize en Define)	
1.2 De interventie in vogelvlucht		Stap 2: Wie zijn de betrokkenen bij dit probleem? (Empathize en Define)	
1.3 Voor wie is dit boek?		Stap 3: Hoe kunnen we bijdragen aan een oplossing met ons gereedschap? (Ideate)	
2. Stadsreporters - De achtergrond	16	Stap 4: Wat zijn de kaders en de behoeften bij de betrokkenen? (Test)	
2.1 Aanleiding BuurtBLIK/Stadsreporters		5. Fase 2: Het bouwen van een community van stakeholders	42
2.2 De start van BuurtBLIK		5.1 Hoe creëer je dit netwerk, deze community?	
2.3 Doelgroep BuurtBLIK/Stadsreporters		5.2 Hoe bouw en onderhoud je de community van partners?	
2.4 Waarom werkt deze interventie?		5.3 Partnerbijeenkomsten	
2.5 Vernieuwing		5.4 Hoe bouw en onderhoud je de community van senioren/reporters?	
3. Stadsreporters in de praktijk	28	6. Fase 3: Uitvoer filmproject	54
3.1 Ons gereedschap		6.1 Uitvoer filmproject in zes stappen	
1. Participatief, waarderend onderzoek		Stap 1: Vaststellen wie, wat en waar filmen en interviewen	
2. Storytelling, storycatching, storysharing		Stap 2: Uitvoer workshop(s)	
3. Communitybuilding		Stap 3: Voorbereiding filmen	
3.2 Stadsreporters: 4 fasen		Stap 4: Begeleiding filmen	
Fase 1: Vaststellen probleem		Stap 5: Montage	
Fase 2: In kaart brengen stakeholders en opbouwen community.		Stap 6: Filmvertoning reporters	
Fase 3: Uitvoer filmproject		6.2 Tips en tricks filmen en interviewen met ouderen	
Fase 4: Verspreiding resultaten		7. Fase 4: Verspreiding films	84
		7.1 Offline uitrol films	
		7.2 Online uitrol films	
		7.3 Wanneer deel je de films?	

	pagina
8. Theoretische onderbouwing interventie	90
8.1 Participatief, waarderend onderzoek	
8.2 Storytelling, storycatching, storysharing	
8.3 Veranderen negatieve beeldvorming	
8.4 Positieve gezondheid	
8.5 Ontwikkelen creatieve vaardigheden	
8.6 Eigenaarschap en diversiteit in besluitvorming	
8.7 Het ervaren van betekenis	
8.8 Communitybuilding	
9. Continuering Stadsredactie na afloop project	110
10. Samenwerking, training of coaching	114
Eindnoten	118
Bijlagen	120
Colofon	128

**>> 'BEELDEN ZEGGEN MEER DAN 1000
WOORDEN, HET MAAKT NIEUWSGIERIG EN DAT
WERKT VEEL BETER DAN DAT IK MENSEN MOET
MOTIVEREN MIDDELS MONDELINGE UITLEG.' <<**

COACH WELZIJN OP RECEPT

VOORWOORD

Veel mensen hebben het over participatie. Weinig mensen weten hoe het moet en hoe het goed moet. Daarnaast zijn er weinig mensen die de tijd nemen om op te schrijven wat goede participatie is en hoe je dat aanpakt.

Hoe je het doet is vaak ook niet makkelijk uit te leggen. Het is ervaring, intuïtie, samenspel, toeval. Het gaat om vertrouwen, loslaten, begrip, medemenselijkheid, reflectie, leren. Dat in een methode gieten is niet vanzelfsprekend.

Het is daarom bijzonder en ook belangrijk dat Mirna de tijd heeft genomen om te vertellen wat zij doet met Stadsreporters, en vooral ook hoe ze dat doet.

Deze aanpak van Stadsreporters laat wat mij betreft drie dingen zien.

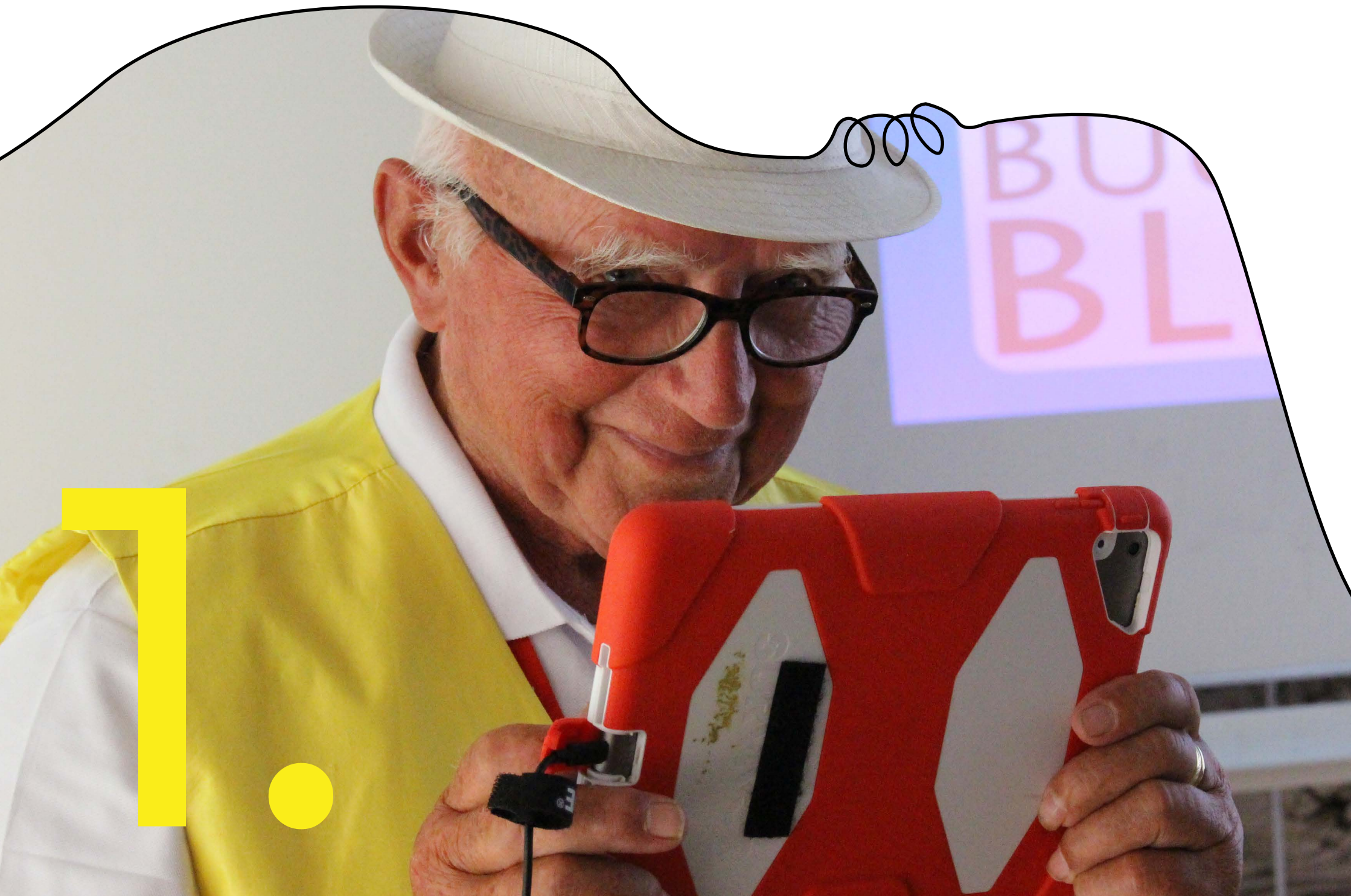
>> Het belang van mensen maker maken. Daarmee geef je ze de instrumenten in handen om hun eigen wereld zichtbaar te maken, te delen, zonder tussenkomst van anderen. Dit gaat uit van gelijkwaardigheid en geeft mensen het vertrouwen dat hun verhaal en perspectief ertoe doet. Ze participeren niet alleen, ze worden onderzoekers, ontwerpers en betekenisgevers - rollen die niet vaak weggelegd zijn voor mensen die benaderd worden als burger, bewoner, oudere, cliënt, kwetsbare.

>> Die blik van binnenuit geeft ons een nieuw beeld en nieuwe taal. Een ander perspectief op zaken die beleidsmakers, professionals, bestuurders en andere betrokkenen proberen te vangen in hun eigen taal, beleidsstukken, interventies, actieagenda's. Het oprekken en verruimen van beeld en taal is essentieel om de leefwereld van mensen te begrijpen. En niet alleen welke problemen of vraagstukken ze belangrijk vinden, maar ook hoe ze ernaar kijken, hoe ze die definiëren, wie er belangrijk zijn en waar een begin van een oplossing ligt.

>> Het belang van kennis delen. Maatschappelijke vooruitgang gebeurt niet vanzelf. En het is vaak leuren, duwen, trekken om voor elkaar te krijgen dat er oplossingen gevonden worden voor problemen in wijk en stad. Vaak is iedereen zo blij en opgelucht dat er iets gebeurt, dat niemand vastlegt wat er gebeurt en hoe het gebeurt. Wat hebben we nu eigenlijk gedaan dat dit een succes is? Of waar ging het mis? Leren over maatschappelijke vooruitgang is enorm belangrijk als je er meer van wil. Dit handboek neemt je mee, stap voor stap. Zodat anderen ook met deze interventie aan de slag kunnen, en dan niet bij nul hoeven te beginnen.

Ik kan iedereen die mensen wil betrekken bij maatschappelijke kwesties die hen raken, aanraden om dit handboek van Mirna Ligthart te raadplegen. Niet alleen als je met camera's aan de slag gaat of gaat samenwerken met Stadsreporters, maar ook bij andere interventies. Het is een rijke en rake beschrijving van hoe je met mensen samen impact kan maken, en hoe ieder mens een bijdrage kan leveren en capaciteiten en talenten kan inzetten.

>> **Nora van der Linden**
Directeur Kennisland

WERKBOEK STADSREPORTERS

>> 'IEDEREEN WIL DEEL ZIJN VAN DE OPLOSSING EN NIET VAN HET PROBLEEM. DEZE AANPAK FACILITEERT MENSEN OM DEEL UIT TE MAKEN VAN DE OPLOSSING EN EEN POSITIEVE BIJDRAGE TE LEVEREN. DAT WERKT ENORM INSPIREREND EN BEKRACHTIGEND.' <<

DIRECTEUR WELZIJSORGANISATIE

1.1 AANLEIDING

Korte beschrijving interventie en aanleiding handboek:

Dit handboek beschrijft de achtergrond van de seniorenprojecten van Stadsreporters en geeft praktische handvatten voor de uitvoer van de interventie. Voorbeeldprojecten zijn BuurtBLIK en Stadsreporters Nieuw-West waarin senioren film-podcast- of fotoreportages maken over de buurt en goede voorbeelden laten zien van saamhorigheid, verbinding en betrokkenheid onder senioren.

Films voor en door ouderen, die bijdragen aan een positieve beweging rond ouder worden door voorbeelden te tonen van het ervaren van verbinding, zingeving en groei, tot op hoge leeftijd. Een korte introductie op dit werk vindt u in [deze clip](#).

Dit boek is mogelijk gemaakt met behulp van de financiële bijdrage van ZonMW binnen het programma Versterking Aanpak Bestaande Initiatieven op het gebied van het Bestrijden van Eenzaamheid en valt binnen de landelijke aanpak Eén tegen Eenzaamheid.

Het doel van het boek is om inzicht te geven in de werkzame onderdelen van de methodiek, professionals te inspireren om (onderdelen van) deze methodiek op te nemen in hun werkpraktijk en als instrument om samenwerkingen tussen innoverende organisaties en Stadsreporters te faciliteren en zo de impact van de methodiek op te schalen.

Het voorziet in instructies voor het begeleiden van een participatieve film/storytellingsprojecten. Het is niet het doel van dit handboek om de lezer te leren monteren. De (eind)montage van de films ligt in onze projecten altijd in handen van een professional. Daarmee wordt de kwaliteit van de films en daarmee van het project gewaarborgd.

1.2 DE INTERVENTIE IN VOGELVLUCHT

Stadsreporters ontwerpt nieuwe en concrete strategieën om op kleine schaal positieve verandering te brengen in grote maatschappelijke vraagstukken. Het is gebaseerd op een andere manier van denken over zorg en vooruitgang waarin de zogenaamde 'hulpbehoevende' uit zijn rol stapt, zelf op zoek gaat naar oplossingen en inspirerende voorbeelden uit de wijk of stad. En dat vastlegt, bijvoorbeeld door het maken van filmreportages of podcasts. Deze verhalen krijgen online en offline een podium.

>> ER ZIJN MEER DAN 65 FILMS GEMAAKT IN DIVERSE WIJKEN. OVER ONTMOETING, ZINGEVING, VITALITEIT, CREATIVITEIT OF DUURZAAMHEID. <<

Dit handboek gaat specifiek over het project BuurtBLIK en over onze seniore Stadsreporters. Deze interventie draagt bij aan actieve deelname van ouderen in de wijk. Wij trainen senioren in filmen en interviewen en zij gaan als reporters de wijk. Ze maken reportages over allerlei plekken en mensen in de wijk die de wijk socialer, gezelliger, gezonder, schoner en groener te maken. En hoe je als senior daar aan mee kan doen of een bijdrage aan kan leveren. En ook wat dit van je vraagt. Dat het soms een hele uitdaging kan zijn om de drempel over te gaan iets nieuws te beginnen of sociaal (weer) actief te worden. En wat het oplevert als je die drempel wél neemt.

Dit heeft in de afgelopen jaren ruim 65 films opgeleverd in een aantal wijk in Nederland (Haarlem, Heemstede, Purmerend, Amsterdam Nieuw-West) die gaan over initiatieven op het gebied van ontmoeting, zingeving, vitaliteit, creativiteit of duurzaamheid. Deze films zijn breed verspreid door diverse organisaties in de wijk of stad zoals door de gemeente, zorg-, welzijn-, media- en culturele organisaties. Met als doel deze positieve beweging te versterken, senioren te activeren en samen te bouwen aan een sociale stad waarin iedereen meedoet en een bijdrage kan leveren.

De doelstelling van het project BuurtBLIK of Stadsreporters (deze namen zullen door elkaar heen gebruikt worden en verwijzen beide naar deze methodiek) is dan ook:

BuurtBLIK/Stadsreporters wil een beweging op gang te brengen waarin senioren film-, podcast- of fotoreportages maken die gedragen en gedeeld worden door diverse partners uit de wijk. Die daarmee bijdragen aan saamhorigheid in de wijk, zichtbaarheid van senioren in de actieve rol die zij daarin (kunnen) spelen en zodoende bijdragen aan een diverse samenleving waarin iedereen meedoet en van betekenis kan zijn.

1.3 VOOR WIE IS DIT BOEK?

Dit handboek richt zich dan ook op mensen die:

>> Inspiratie willen opdoen voor interventies waarin deelnemers of cliënten onder begeleiding bijdragen aan de oplossing van een probleem waar zij bij betrokken zijn: een maatschappelijk probleem of een probleem binnen de organisatie.

>> Geïnteresseerd zijn in de middelen waarmee wordt bijgedragen aan oplossing van het probleem: creatieve/journalistieke/storytellingsvaardigheden als film, podcast of fotografie.

>> Geïnteresseerd zijn in de manier waarop wordt bijgedragen aan de oplossing van het probleem: door te onderzoeken waar het wél werkt en te kijken wat hier aan bijdraagt. En daar verslag van doen. Dit sluit aan bij de uitgangspunten van Appreciative Inquiry waarin er een focus is op dat wat werkt in plaats van op dat wat niet werkt. En bij de uitgangspunten van Positieve Gezondheid waarin de nadruk niet ligt op ziekte maar op mensen zelf, op hun veerkracht en op wat hun leven betekenisvol maakt.¹

>> Werkzaam zijn binnen zorg- welzijn- of maatschappelijke organisaties en interesse hebben in een innovatieve, participatieve benadering van hun doelgroep.

>> 'STADSREPORTERS LAAT ZIEN DAT ZINGEVING, SAAMHORIGHEID EN ACTIEF BLIJVEN IN CREATIEVE VERBANDEN BELANGRIJKE BOUWSTENEN ZIJN VOOR DE MOGELIJKE OPLOSSINGEN VAN URGENTE MAATSCHAPPELIJKE VRAAGSTUKKEN ZOALS EENZAAMHEID EN SOCIALE TEGENSTELLINGEN.' <<

CRÉTIEN VAN CAMPEN, SCP PRINCIPAL
INVESTIGATOR AGEING AND WELL-BEING

>> Ervaring willen op doen met het overdragen van de regie aan de deelnemers/clienten. Wij hebben hier het antwoord niet op maar zijn daar wel specifiek in geïnteresseerd: hoe kunnen we de projecten uiteindelijk vertalen naar 'cliëntgestuurde' activiteiten: zij nemen het stokje over....op welke wijze kan dit ingebed worden zodat het tot succes leidt? Dat is voor ons ook een onderzoek en daar zouden we graag in samenwerken.

>> Projecten in eigen stad of wijk willen opzetten in samenwerking met Stadsreporters. Dit handboek kan de samenwerking tussen lokale zorg/welzijn/culturele partners en Stadsreporters stroomlijnen doordat de lokale partners een aantal omschreven fasen/activiteiten van het interventieproces kunnen dragen. En het andere deel van het proces, wat professionaliteit vraagt op het gebied van bijvoorbeeld de montage, draagt Stadsreporters of een andere (participatieve) filmorganisatie.

'Wij zien een enorme meerwaarde in het trainen en begeleiden van mensen die zelf behoren tot de doelgroep. Zodat zij de 'makers' en vertellers van de filmpjes en podcasts zijn. Het is veel sterker wanneer het 'door en voor' is dan wanneer zogenoemde professionals proberen te vertellen wat goed is voor iemand. Alleen al het feit dat mensen verhalen delen over wat het van je vraagt én wat het oplevert om ergens op af te stappen, werkt drempelverlagend. Buurtblik is tevens een innovatieve methode. Het spreekt 'de nieuwe oudere' aan die op een andere manier bewogen wil worden tot deelname aan de nieuwe tijd. Met 'de nieuwe oudere' bedoelen we mensen die willen participeren vanuit inhoud en zingeving, die mee wil doen aan het maatschappelijk leven en ertoe wil doen. Daar is veel behoefte aan. Meedoen en meegenomen worden in de huidige maatschappij met middelen van nu laat zien, ook aan mensen die potentieel kwetsbaar zijn, dat men nog participeert. Het vergroot de draagkracht van

ouderen, zowel van de reporters als van degenen die gefilmd worden omdat men elkaar helpt. Verder zien we een enorm pluspunt in het gebruiken van die middelen van nu. Door te leren omgaan met zoiets als een iPad is er wellicht mogelijkheid dat contact met kinderen en kleinkinderen makkelijker wordt, maar ook dat het opzoeken van gewenste activiteiten minder moeite kost. Het trainen van een vaardigheid als deze kan zo enorm werken in de preventieve sfeer. Een Buurtblik project op zichzelf is natuurlijk al prachtig verbindend doordat de reporters geschoold worden. Ook zien we een grote toegevoegde waarde van het eindproduct: de filmpjes. Het kan lastig zijn om over te brengen aan potentiële deelnemers wat de activiteiten inhouden. Wanneer er beeld bij is, zeker met de manier waarop er door de initiatienemers van Buurtblik gemonteerd wordt, komt sfeer en activiteit veel beter over.'

>> Medewerker Welzijnsorganisatie